

Sygn. akt VII U 1410/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2018 r. w W.

sprawy R. J. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego i emerytury

na skutek odwołania R. J. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 16 czerwca 2017 r. znak: (...) -2010

oraz od decyzji z dnia 31 sierpnia 2017 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

R. J. (2) w dniu 1 sierpnia 2018 roku odwołał się od decyzji organu rentowego z dnia 16 czerwca 2017 roku, znak: (...) -2010, ponownie ustalającej wysokość kapitału początkowego. Ubezpieczony w treści odwołania wskazał, że organ rentowy nieprawidłowo wyliczył kapitał początkowy. Zdaniem odwołującego do okresów składkowych organ rentowy winien był zaliczyć okres zatrudnienia od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku, jako pracownika młodocianego, a także od 1 stycznia 1999 roku do 1 lipca 2007 roku kiedy prowadził działalność gospodarczą (...) lat, 6 miesięcy. Natomiast do okresów nieskładkowych zdaniem odwołującego organ rentowy winien był zaliczyć opiekę nad matką. (odwołanie z dnia 1 sierpnia 2018 roku, k. 2 a.s.).

Ubezpieczony złożył również odwołanie od decyzji z dnia 31 sierpnia 2017 roku, znak: (...) przyznającej mu prawo do emerytury. Ubezpieczony wskazał, że organ rentowy do wysokości przyznanej emerytury niezasadnie nie zaliczył okresu zatrudnienia od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku, jako pracownika młodocianego, 1 roku odbywania zasadniczej służby wojskowej, okresu od 1 lipca 2007 roku do 15 grudnia 2011 roku opieki nad matką oraz rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach bowiem spełniał on warunki otrzymania emerytury już w 2008 roku a wniosek złożył dopiero w 2013 roku. Ponadto ubezpieczony zakwestionował fakt wyliczenia przez organ rentowy emerytury na starych a nie nowych zasadach. (odwołanie z dnia 2 października 2018 roku, k. 2 akt VII 1411/17).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania od decyzji z dnia 16 czerwca 2017 roku oraz od decyzji z dnia 31 sierpnia 2017 roku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, iż decyzją z dnia 16 czerwca 2017 roku organ rentowy ustalił ubezpieczonemu wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku w wysokości 180.605,26 zł, natomiast decyzją z dnia 31 sierpnia 2017 roku ustalił prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 lipca 2013 roku.

Organ rentowy nie zaliczył do ustalenia wysokości kapitału początkowego stażu pracy okresu od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku, kiedy to miał wykonywać praktyczną naukę zawodu w Zakładach (...) w W.. Organ rentowy podkreślił, że ubezpieczony na potwierdzenie okresu zatrudnienia młodocianego, nie przedstawił umowy o pracę, ani świadectwa pracy. Dostarczył natomiast świadectwo ukończenia (...) szkoły zawodowej Zakładów (...), z którego wynika, że szkołę ukończył w dniu 23 czerwca 1971 roku oraz legitymację ubezpieczeniową z wpisami Zakładu (...) w W. o zatrudnieniu pracownika dokonanymi w dniu 10 lipca 1969 roku, 24 listopada 1969 roku, 21 kwietnia 1970 roku, 3 sierpnia 1970 roku, 21 października 1970 roku i 8 marca 1971 roku (od 21 lipca 1971 roku zatrudnienie w tym zakładzie zostało uznane na podstawie świadectwa pracy). Brak jest zatem zdaniem organu rentowego dokumentu z którego wprost wynikałaby ciągłość pracy w kwestionowanym okresie.

W okresie od dnia 25 października 1972 roku do dnia 14 października 1974 roku odwołujący się odbył zasadniczą służbę wojskową. Organ rentowy wskazał, że nie znalazł podstaw prawnych do zaliczenia okresu jej odbywania w wymiarze większym o jeden rok, jak żąda tego odwołujący. Organ rentowy zaznaczył, że odwołujący ma ustaloną wysokość emerytury w myśl tzw. „nowych” zasad. Na podstawie obliczenia przyznanej emerytury składają się po 1 stycznia 1999 roku zwaloryzowane składki na ubezpieczenie emerytalne. Odwołujący się po 1 stycznia 1999 roku nie miał ustalonego stażu pracy, także okres sprawowania opieki nad chora matką w latach 2007-2011 nie miał wpływu na wysokość świadczenia. Odwołujący się z wnioskiem o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach mógł wystąpić już w roku 2008, tj. po ukończeniu 55 roku życia, a nie dopiero w 2013 roku. Decyzja o terminie wystąpienia z wnioskiem o emeryturę należała do ubezpieczonego, a przepisy ustawy emerytalnej nie przewidują stosownej rekompensaty za opóźnienie w złożeniu wniosku o świadczenie. Odwołujący ukończył wiek emerytalny 55 lat uprawniający go do emerytury w roku kalendarzowym 2008, także nie może mieć zastosowanego wariantu liczenia emerytury w myśl tzw. zasad „mieszanych”. Zasady „mieszane” liczenia emerytury dotyczą jedynie osób, które ukończyły wiek emerytalny uprawniający do emerytury w latach 2009-2014. (odpowiedź na odwołanie z dnia 21 czerwca 2016 roku, k. 8 – 8v a.s.)

Zarządzeniem z dnia 20 października 2017 roku Sąd połączył na podstawie art. 219 k.p.c. sprawę z odwołania od decyzji z dnia 16 czerwca 2017 roku oraz od decyzji z dnia 31 sierpnia 2017 roku celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia. (zarządzenie, k. 6 akt VII 1411/17)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 lipca 2013 roku R. J. (2) złożył wniosek o emeryturę (wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 tom I a.r.). Decyzją z 24 października 2013 roku, znak: (...), organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentował okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat, oraz nie udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 roku co najmniej 10 lat pracy wykonywanej bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. (decyzja z 24 października 2013 roku, znak: (...)

R. J. (2) wniósł odwołanie od ww. decyzji inicjując postępowanie sądowe przed Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie pod sygn. akt VII U 3560/13. Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2014 roku Sąd Okręgowy oddalił odwołanie od decyzji z 24 października 2013 roku. W wyniku wniesienia przez ubezpieczonego apelacji Sąd Apelacyjny w Warszawie w dniu 29 kwietnia 2016 roku uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wskazał, że (wyrok z dnia 3 grudnia 2014 roku, k. 125 akt VII U 1154/16, wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 29 kwietnia 2016 roku, k. 166 akt VII U 1154/16)

W toku ponownego rozpoznania sprawy wyrokiem z dnia 15 marca 2017 roku Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 24 października 2013 roku, znak: (...)w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych od dnia 1 lipca 2013 roku. Jednocześnie Sąd wnioski o zaliczenie do stażu pracy praktyki zawodowej w ramach nauki zawodu w przyzakładowej szkole zawodowej przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. (wyrok z dnia 15 marca 2017 roku, k. 258 akt VII U 1154/16).

Decyzją z dnia 16 czerwca 2017 roku, znak: (...)–2010, organ rentowy ustalił kapitał początkowy dla ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 roku i ustalił go na kwotę 180.605,26 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.501,21 zł. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto dochód ubezpieczonego z 10 lat kalendarzowych (od 1979 roku do 1988 roku) i wyniósł on 122,96%. Organ rentowy przyjął do obliczenia łączny okres składkowy wynoszący 32 lata, 7 miesięcy, 13 dni. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wyniosło 209 miesięcy. (obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego, k. nienumerowana akt kapitałowych, decyzja z dnia z dnia 16 czerwca 2017 roku, znak: (...)–2010, k. nienumerowana akt kapitałowych)

W dniu 31 sierpnia 2017 roku wykonując wyrok z dnia 15 marca 2017 roku przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 1 lipca 2013 roku. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosząca 53.445,39zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosząca 563.127,87 zł oraz średnie dalsze trwanie życia – 256 miesięcy. Wysokość emerytury obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 2.417,13 zł. Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że w celu zaliczenia okresu praktycznej nauki zawodu należy dostarczyć oryginał umowy o praktyczną naukę zawodu zawartą od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku oraz świadectwo pracy. (decyzja z dnia 31 sierpnia 2017 roku, znak: (...) nienumerowana tom I a.r.)

Odwołanie od decyzji z dnia 16 czerwca 2017 roku oraz dnia 31 sierpnia 2017 roku wniósł ubezpieczony inicjując niniejsze postępowanie sądowe, w toku którego ustalono, że w dniu 23 czerwca 1971 roku R. J. (2) ukończył (...) Szkołę Zawodową Zakładów (...) w W. w zawodzie tokarza. Nauka w szkole zawodowej trwała 3 lata. Trzy dni w tygodniu zajmowała nauka, a pozostałe 3 praca mająca na celu przygotowanie do zawodu tokarza. W okresie od 1 lipca 1971 roku do 30 czerwca 1972 roku odwołujący był zatrudniony na stanowisku tokarza w Zakładach (...). Od 2 lutego 1972 roku do 26 grudnia 1974 roku był zatrudniony w Kombinacie (...). R. J. (2) w okresie od 25 października 1972 roku do 14 października 1974 roku odbył zasadniczą służbę wojskową, w czasie której był kierowcą samochodu o ładowności powyżej 6 ton. Od 1 stycznia 2007 roku do 15 grudnia 2011 roku odwołujący opiekował się chorą matką. Matka odwołującego I. J. od 10 grudnia 2010 roku posiadała orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Od 7 grudnia 1989 roku ubezpieczony prowadził działalność gospodarczą pod nazwą P. Towarów P. Autobusowe R. J. (2). (świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej z dnia 23 czerwca 1971 roku, k. 8 tom I a.r., świadectwa pracy z dnia 29 stycznia 1972 roku oraz z dnia 27 grudnia 1974 roku, k. 20 tom I a.r., umowa o pracę z dnia 3 lipca 1971 roku, k. 82 – 83 tom I a.r., zaświadczenie z dnia 30 lipca 2014 roku, k 73 akt VII U 1154/16, zeznania ubezpieczonego w charakterze strony, k. 54 – 55, k. 62 a.s., zeznania świadka M. W.. k. 61 – 62 a.s., zaświadczenie z dnia 16 listopada 2010 roku, k. 4 a.s., orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, k. 7 a.s)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy, w tym dołączonych do akt sprawy akt ubezpieczeniowych, akt sprawy VII U 1154/16 oraz częściowo na podstawie zeznań świadka M. W. oraz odwołującego złożonych w charakterze strony. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka oraz odwołującego w zakresie w jakim znajdowały one odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym. Sąd miał jednocześnie na uwadze, że zeznania świadka nie wniosły do sprawy nowych informacji. Świadek bowiem opisała przebieg nauki w szkole zawodowej, w której uczył się odwołujący jednak jej zeznania nie były wystarczające do stwierdzenia, że również z odwołującym została zawarta umowa o pracę na okres od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku.

Ponadto dowody w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają.

W niniejszej sprawie strony postępowania co do zasady nie kwestionowały materiału dowodowego co potwierdza jego wysoki walor dowodowy i bezsporny charakter.

Strony w toku sprawy nie zgłaszały jakichkolwiek uwag czy zastrzeżeń i w związku z tym Sąd uznał zgromadzony materiał za dostateczny do wydania orzeczenia w sprawie.

Sąd zważył co następuje:

Odwołania R. J. (2) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 16 czerwca 2017 roku, znak: (...) -2010, oraz dnia 31 sierpnia 2017 roku, (...), są nieuzasadnione i podlegają oddaleniu.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa - treść decyzji wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a także zakres wniesionego od niej odwołania wyznacza przedmiot sporu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 listopada 2004 roku, sygn. akt III AUa 430/2004, L.).

Na wstępie wskazać należy, że w niniejszej sprawie spornych było kilka okoliczności. Mianowicie fakt nieuwzględnienia przez organ rentowy przy wyliczaniu kapitału początkowego zatrudnienia jako pracownika młodocianego od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku, opieki na matką od 1 stycznia 2007 roku do 15 grudnia 2011 roku, 1 roku służby wojskowej odbywanego jeszcze przed zasadniczą służbą wojskową w ramach kursu oraz kwestia wyliczenia przez organ rentowy emerytury na tzw. „nowych” zasadach.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887 dalej: ustawa emerytalna) kapitał początkowy ma być odtworzeniem kwoty składek na ubezpieczenie społeczne, opłaconych przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury zostały określone w art. 15 ustawy emerytalnej, a wysokość kapitału początkowego, zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych, podstawy wymiaru świadczenia, współczynnika określonego przez proporcję wieku ubezpieczonego i ustawowo określonego wieku emerytalnego oraz stażu. Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględnia się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku (art. 15 ust. 1 ww. ustawy emerytalnej). W przypadku nie udowodnienia okresów składkowych i nieskładkowych, zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej , który stanowi, iż jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Należy wyjaśnić, że dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia jest zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na druku ZUS Rp-7. Dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia może być też legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, dokonane przez pracodawcę lub następcę prawnego.

Zgodnie z treścią art. 175 ust. 1 zd. 2 ustawy emerytalnej, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad, dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służą ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jak i wysokości przychodów. Sąd zważył, że niektórzy ubezpieczeni mają problemy z dostarczeniem dokumentacji spełniającej rygorystyczne wymogi formalne i w konsekwencji - wobec ograniczonej dopuszczalności zastosowania innych środków dowodowych w postępowaniu przed organem rentowym (np. zeznań świadków) – nie są w stanie udowodnić okoliczności faktycznego polegania ubezpieczeniu, czy też wysokości przychodów. W dacie wydania przez organ rentowy spornej decyzji możliwość dowodzenia była ograniczona Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412 – które zmieniło rozporządzenie

Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń - Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.). Zgodnie z obowiązującym § 22 ust 1 i ust. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412) (ust. 1) - jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: (ust. 1 pkt. 1) legitymacja ubezpieczeniowa; (ust. 1 pkt. 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. (ust. 2) Jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres. (§ 27 rozporządzenia). Dowody z dokumentów, pisemne zeznania świadków oraz pisemne oświadczenia zainteresowanego powinny być dołączone do wniosku w oryginale.

Wyjątek od tej zasady przewidziany został w § 28 rozporządzenia, w myśl którego (ust. 1) środkiem dowodowym w postępowaniu przed organem rentowym mogą być również poświadczona za zgodność z oryginałem kopie dokumentów stwierdzających stan zdrowia oraz dotyczących okresów składkowych i nieskładkowych, a także wysokości wynagrodzenia, przychodu, dochodu i uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń, wydawane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy.

Jednak zdaniem Sądu utrwalone i zachowujące dalszą aktualność stanowisko orzecznictwa (odnoszące się bezpośrednio do wcześniej obowiązującego aktu prawnego regulującego kwestię postępowania przed organami rentowymi tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń - Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm., które zostało następnie zastąpione Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe - Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412) przewiduje, że - w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w treści rozporządzenia w sprawie postępowania dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, sygn. akt II URN 3/95, L.). W postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązują odstępstwa od ogólnych zasad dowodzenia podyktowane dążeniem do pełnego i wszechstronnego rozstrzygnięcia wszystkich kwestii spornych. W praktyce oznacza to, że w postępowaniu tym dopuszczalne jest wykazanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także wówczas, gdy z dokumentów wynika co innego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1995 roku, sygn. akt II URN 23/95, L.). W trakcie postępowania dowodowego w sprawach z ubezpieczenia społecznego, mogą być przeprowadzane wszelkie dowody przewidziane przepisami kodeksu postępowania cywilnego, w tym także dowód z zeznań świadków, w celu udowodnienia wysokości uzyskiwanego wynagrodzenia (odmiennie niż w trakcie postępowania przed organem rentowym), ale wiarygodność i moc wszystkich dowodów jest oceniana przez Sąd według jego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007 roku, sygn. akt III AUa 482/07, Apel.-W-wa 2008/1/154).

W ocenie Sądu Okręgowego powołane powyżej tezy, wyrażone w orzecznictwie, w sposób jednoznaczny wskazują te okoliczności, których spełnienie jest niezbędne dla ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości zgodnie z przepisami ustawy o Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a ponadto wskazują te uprawnienia strony, które

umożliwiają jej dowodzenie swoich racji zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak też w postępowaniu przed sądem powszechnym.

W pierwszej kolejności Sąd zbadał roszczenie odwołującego związane z uwzględnieniem przy obliczaniu kapitału początkowego okresu zatrudnienia

jako młodocianego w (...) Szkole Zawodowej Zakładów (...)

Budownictwa (...) w W.. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było podstaw do uznania okresu pobierania nauki zawodu od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku, jako okresu składkowego, na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej. Okresu praktycznej nauki zawodu, wobec braku stosownej umowy o pracę, nie można wliczyć do stażu pracy wnioskodawcy tylko na podstawie świadectw szkolnych oraz świadectwa ukończenia przez szkoły zawodowej. W myśl ww. przepisu za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 roku. Przepisy art. 9 ust. 1 oraz art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958, nr 45, poz. 226), obowiązujące od 21 lipca 1958 roku do 1 stycznia 1975 roku, stanowiły, że zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, jest obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę, określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego (art. 9 ust. 1) oraz, że okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia (art. 10).

Należy wskazać, że ustawa z dnia 30 marca 1965 roku o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. z 1965, nr 13, poz. 91) zawierała rozróżnienie między pracownikami, do których zaliczała, m. in., osoby zatrudnione na podstawie umowy o naukę zawodu (art. 2), od uczniów szkół zawodowych i innych, odbywających zajęcia praktyczne w zakładach pracy, a nie będącymi pracownikami (art. 4).

Zatem z brzmienia wskazanych przepisów należy wnioskować, że nie każdy przypadek nauki zawodu był związany z zatrudnieniem ucznia w zakładzie pracy. W każdym przypadku natomiast Sąd obowiązany jest badać charakter stosunku prawnego łączącego ubezpieczonego (jako ucznia) z zakładem pracy lub z przyzakładową szkołą zawodową, w których odbywał naukę zawodu, albowiem tylko umowa o pracę, a nie o naukę, zawarta między w/w podmiotami, uzasadnia zaliczenie okresu nauki i odbywania praktyki do okresu zatrudnienia, jako okresu składkowego na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W związku z tym, że wnioskodawca w postępowaniu przed Sądem Okręgowym nie przedstawił stosownych dokumentów w postaci umowy o zatrudnienie robotnika młodocianego w celu nauki zawodu, jak i świadectwa pracy stwierdzającego, że w okresie od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy jako uczeń w zawodzie tokarz w Zakładach (...) w W. nie było podstaw by powyższy okres zaliczyć wnioskodawcy jako okres składkowy do ustalenia wartości kapitału początkowego. W ocenie Sądu twierdzenia odwołującego nie znalazły również odzwierciedlenia w zeznaniach przesłuchanego w sprawie świadka. Fakt, że świadek M. W. miała w spornym czasie zawartą umowę o pracę nie jest wystarczającym dowodem aby przyjąć, że również odwołujący w okresie od 1 września 1968 roku do 23 czerwca 1971 roku był zatrudniony przez Zakłady (...).

Przedmiotem niniejszego postępowania była również weryfikacja tego, czy istnieją przesłanki do ustalenia dla odwołującego wcześniejszej emerytury, według tzw. "mieszanych" albo „starych” zasad oraz przyznania odwołującemu rekompensaty za okres od daty w której spełniał warunki wymagane do nabycia emerytury (2008 rok) do dnia złożenia wniosku o świadczenie (2013 rok). W ocenie Sądu żądanie odwołującego jest bezpodstawne, przede wszystkim dlatego, że złożył on wniosek o świadczenie w dniu 19 lipca 2013 roku.

Emerytura mieszana z art. 183 ustawy emerytalnej dotyczy osób, które osiągną wiek emerytalny w latach 2009-2013, a jej obliczenie następuje w części na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, a w części na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, o ile osoby te nie przystąpią do OFE (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 9 sierpnia

2012 roku, sygn. akt III AUa 699/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 listopada 2013 roku, sygn. akt III AUa 407/13). Grupa osób, o których mowa w tym przepisie, może otrzymać emeryturę składającą się z kwoty odpowiadającej określonemu procentowi emerytury wyliczonej w systemie zdefiniowanego świadczenia (zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej) i z kwoty odpowiadającej określonemu procentowi emerytury wyliczonej według nowych zasad, tj. w systemie zdefiniowanej składki (zgodnie z art. 26 ustawy). Jednym z elementów wyliczenia emerytury w systemie zdefiniowanego świadczenia jest określony procent tzw. kwoty bazowej, czyli 100% przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, w poprzednim roku kalendarzowym (art. 53 w związku z art. 19 ustawy emerytalnej).

W myśl regulacji art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Wskazać jednak należy, że przepisy emerytalne bardzo rygorystycznie odnoszą się do warunku składania wniosku o świadczenie. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalne świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Generalną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty, lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa, a przed złożeniem wniosku, co w literaturze przedmiotu uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń.

Można więc powiedzieć, że - jakkolwiek same świadczenia z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych nie ulegają przedawnieniu (z wnioskiem można wystąpić w każdym czasie) - przedawnieniu ulega roszczenie o wypłatę tych świadczeń w sytuacji niezgłoszenia wniosku o emeryturę lub rentę po nabyciu prawa do nich (wyroki - Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1994 roku, sygn. akt II URN 9/94 (OSNAPiUS 1994/3 poz. 48) i II URN 10/94 (OSNAPiUS 1994/3 poz. 49); z dnia 20 listopada 2001 roku, II UKN 607/2000 (OSNP 2003/16 poz. 388) oraz wyroki Sądu Apelacyjnego: w B. z dnia 14 listopada 2001 roku, sygn. akt III AUa 568/2001 (OSA 2002/12 poz. 43) i w W. z dnia 17 czerwca 1998 roku, sygn. akt III AUa 473/98).

Dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później, niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 stycznia 2013 roku, sygn. akt III AUa 782/2012).

W wyroku z dnia 10 lutego 2012 roku, sygn. akt II UK 146/2011 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż mimo, że nie budzi wątpliwości stanowisko, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z urzędu, a decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi postawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie, a następnie wypłacenie świadczenia, tak więc niewątpliwie ustawodawca przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia przesłanki nabycia prawa do świadczenia nie musi z niego korzystać. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw.

Stosownie do § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011 Nr 237 poz. 1412) postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że przepisy ustawy przewidują wszczęcie tego postępowania z urzędu. Wniosek ten stanowi zgłoszone na piśmie lub ustnie do protokołu w organie rentowym żądanie przyznania świadczenia.

Oznacza to, że prawo do świadczenia może być weryfikowane i realizowane dopiero po zgłoszeniu do właściwego organu rentowego wniosku o przyznanie świadczenia. (...) taka należy zawsze do ubezpieczonego.

Odwołujący zdecydował się na realizację swojego prawa do wcześniejszej emerytury po 1 stycznia 2013 roku i według stanu prawnego wówczas obowiązującego. Nie jest zasadne twierdzenie odwołującego, że data spełnienia przez niego wszystkich przesłanek koniecznych do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury determinowała stan prawny, jaki organ rentowy winien wziąć pod uwagę. Jak wskazano powyżej decyduje w tym względzie wola ubezpieczonego wyrażona we wniosku o przyznanie prawa do świadczenia. Samo zaś ziszczenie się ryzyka ubezpieczeniowego nie skutkuje koniecznością podjęcia działania przez organ rentowy. Nie można też w takim przypadku mówić o żadnym prawie nabytym, czy też o ekspektatywie do prawa do emerytury (w znaczeniu prawa o ukształtowanej już treści).

W związku z powyższym organ rentowy prawidłowo wyliczył emeryturę odwołującego według tzw. „nowych” zasad, uwzględniając jego wiek oraz datę złożenia wniosku. Ponadto nie było również podstaw do przyznawania odwołującemu rekompensaty za okres sprzed formalnego złożenia wniosku o emeryturę.

Dodać należy, że odwołujący w swojej argumentacji powoływał się na treść art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowiącej, że prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 (co w dużym uproszczeniu może przełożyć się na prawo do obliczenia emerytury na "starych" zasadach) przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku a przed dniem 1 stycznia 1969 roku, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa; 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 roku. Owyymi warunkami, o których mowa w punkcie 2 jest zaś przy tym m.in. konieczność osiągnięcia we wskazanym terminie (tj. do 31 grudnia 2008 roku) przewidzianego w przepisach art. 29, 32, 33 i 39 ustawy emerytalnej wieku, tj. w przypadku mężczyzn wieku 60 lat. Tymczasem niespornym jest, że ubezpieczony wiek 60 lat osiągnął dopiero w 2013 roku. Skoro zaś art. 46 ustawy emerytalnej wymaga łącznego spełnienia wszystkich wymienionych w nim warunków, już niespełnienie choćby jednego z nich powoduje brak prawa do możliwości nabycia emerytury na tej podstawie. W tej więc sytuacji, ponieważ sądowi nie jest znany żaden inny przepis prawa, który miałby zastosowanie do ubezpieczonego i który pozwalałby na przyznanie mu prawa do obliczenia emerytury na "starych" zasadach, jego odwołanie w tym zakresie również było niezasadne.

Przechodząc do roszczenia odwołującego dotyczącego zaliczenia dodatkowo jednego roku służby wojskowej Sąd uznał je za nieudowodnione. Okres zasadniczej służby wojskowej odbytej przed 1999 roku – w świetle ustawy emerytalnej – jest okresem składkowym, choć składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe za osoby odbywające tę służbę nie były odprowadzane. Okres ten jako okres składkowy wpływa na wysokość kapitału początkowego oraz na wysokość kwoty bazowej. Przy obliczaniu obu tych wartości bierze się bowiem pod uwagę okresy składkowe i nieskładkowe, przy czym okresy składkowe wpływają korzystniej na ich wysokość niż okresy nieskładkowe. Okres pełnienia służby od 25 października 1972 roku do 14 października 1974 roku, nie był kwestionowany przez organ rentowy bowiem na tą okoliczność zostało przedstawione zaświadczenie z jednostki wojskowej. Natomiast odwołujący w toku postępowania nie załączył, żadnego dokumentu na potwierdzenie dodatkowego okresu służby wojskowej. Jednocześnie Sąd miał na uwadze, że okres rocznego kursu w (...) o którym mówił odwołujący w swoich zeznaniach przypadają na okres jego zatrudnienia w Kombinacie (...), co dodatkowo podważa wiarygodność twierdzeń odwołującego w tym zakresie.

Odnosząc się do kwestii uwzględnienia przy ustalaniu kapitału początkowego okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 stycznia 1999 roku do 1 lipca 2007 roku Sąd przyjął, że w myśl art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Tym samym nie było możliwości uwzględnienia ww. okresu przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego.

W myśl art. 7 pkt 7 ustawy emerytalnej okresami nieskładkowymi są okresy: przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy niewykonywania pracy, w granicach do 6 lat, spowodowane koniecznością opieki nad

innym niż dziecko członkiem rodziny zaliczonym do I grupy inwalidów lub uznanym za całkowicie niezdolnego do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo uznanym za osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym, sprawowanej przez członka jego rodziny w wieku powyżej 16 lat, który w okresie sprawowania opieki nie osiągnął przychodu przekraczającego miesięcznie połowę najniższego wynagrodzenia. Jednak w niniejszej sprawie okresu opieki nad niepełnosprawną matką nie można było uwzględnić go przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego. Znalazł tu bowiem również zastosowanie przepis art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej, ponieważ okres opieki nad matką przypadał po 1 stycznia 1999 roku, tj. od 1 stycznia 2007 roku do 15 grudnia 2011 roku. Na marginesie wskazać również należy, że zgodnie z załączonym orzeczeniem o niepełnosprawności matka ubezpieczonego posiada umiarkowany, a nie znaczny stopień niepełnosprawności, co również z tego powodu wykluczałoby możliwość zaliczenia opieki do okresów nieskładkowych przy ustalaniu kapitału początkowego.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd nie mógł uwzględnić żadnego żądań odwołującego i z tych właśnie przyczyn, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć odwołującemu z pouczeniem.

22/05/2018 r.